

МІЖРЕГІОНАЛЬНА  
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА**  
**дисципліни**  
**“РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА”**  
**(для бакалаврів)**

Київ  
ДП «Видавничий дім «Персонал»  
2012

Підготовлена професором кафедри управління персоналом та медичного менеджменту *Л. С. Дорошенко*

Затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної економіки (протокол № 7 від 15.02.10)

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом*

**Дорошенко Л. С.** Навчальна програма дисципліни “Регіональна економіка” (для бакалаврів) — К.: ДП «Вид. дім «Персонал». 2012. — 22 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Регіональна економіка”, теми контрольних робіт (рефератів), питання для самоконтролю, список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2012

© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012

## ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Регіональна економіка” .....	5
Зміст дисципліни “Регіональна економіка” .....	6
Теми контрольних робіт.....	14
Питання для самоконтролю .....	16
Список літератури .....	19

Відповідальний за випуск    *А. Д. Вегеренко*  
Редактор                            *Г. Я. Кужільний*  
Комп'ютерне верстання       *С. А. Шередега*

Зам. № ВКЦ-4960

Формат 60×84/<sub>16</sub>. Папір офсетний.  
Друк ротативний графаретний.

Ум. друк. арк. — 1,22. Обл.-вид. арк. — 0,38. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)  
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»  
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідчення про внесення до Державного реєстру  
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.*

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна “Регіональна економіка” є складовою навчального плану загальнонаукової та професійної підготовки бакалаврів зі спеціальностей: “Фінанси і кредит”, “Облік і аудит”, “Маркетинг”, “Банківська справа”, “Управління персоналом і економіка праці”.

*Актуальність* знань з теорії та практики становлення і розвитку регіональної економіки на сучасному стані обумовлюється посиленням регіонального підходу в регулюванні економіки, управлінні соціально-економічним розвитком територій, забезпеченні ефективного використання регіональних ресурсів і екологічної безпеки.

*Мета курсу* — сформулювати у студентів теоретично-методичні знання щодо закономірностей та факторів сучасного розміщення продуктивних сил як національного багатства, а також набуття ними практичних навичок з аналізу особливостей територіального господарювання. Такі знання мають підготувати майбутніх фахівців до виявлення проблем у сфері територіальної організації виробництва та формування перспектив регіонального розвитку.

*Предметом* даної дисципліни є просторова організація продуктивних сил, вивчення якої здійснюється на рівні населеного пункту, адміністративного району, області, економічного району.

*Об'єктами* вивчення дисципліни є елементи просторової організації продуктивних сил, а саме: природні і людські ресурси, галузі та міжгалузеві комплекси, виробнича та соціальна інфраструктури, регіональні системи господарювання.

Навчальною програмою дисципліни “Регіональна економіка” передбачено вирішення наступних завдань:

- вивчення теоретичних основ та ресурсних передумов становлення і розвитку регіональної економіки, міжгалузевих, територіальних комплексів, міжрегіональних і зовнішньоекономічних зв'язків;
- з'ясування територіальних особливостей розвитку виробництва, специфіки формування регіональних ринків сировини, товарів, праці, капіталу, а також регіональних аспектів економічної реформи;
- дослідження найважливіших закономірностей, принципів і чинників регіональної економіки, механізму їх впливу на територіальну організацію виробництва;
- вивчення особливостей розвитку регіональної економіки окремих регіонів;

- вивчення завдань державної регіональної політики та напрямів її удосконалення як інструмента забезпечення динамічного, збалансованого соціально-еколого-економічного розвитку України та її регіонів, підвищення рівня життя населення;
- опанування методами аналізу розвитку економіки регіонів і обґрунтування територіальної організації виробництва.

Успішне оволодіння дисципліною “Регіональної економіки” передбачає використання знань інших навчальних дисциплін, зокрема таких, як економічна теорія, статистика, галузеві економіки, демографія, соціально-економічна географія та ін.

В процесі вивчення дисципліни “Регіональна економіка” студентам стаціонарної форми навчання необхідно виконати контрольну роботу за однією з наведених у програмі тем, узгодивши її з викладачем.

Студенти заочної форми навчання після опрацювання програмного матеріалу повинні виконати контрольну роботу, варіант якої відповідає останній цифрі залікової книжки.

17. *Людський розвиток регіонів України: методики оцінки та сучасний стан.* — К., 2002.
18. *Масловська Л. І.* Сталій розвиток продуктивних сил регіону: теорія, методологія, практика. — К., 2003.
19. *Мельник С. А.* Управління регіональною економікою. — Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2000.
20. *Олександренко І. В.* Оцінка інвестиційного потенціалу регіонів / Регіональна економіка. — 2009, № 3. — С. 80–91.
21. *Парько В. Ф.* Особливості інвестиційних процесів в регіонах України / Актуальні проблеми економіки. — 2005, № 9.
22. *Руденко В. П., Ващеба В. Я. і ін.* Природно-ресурсний потенціал регіонів України. — Чернівці, 2001.
23. *Прокопович-Павлюк І. В.* Розробка методології побудови багатовимірної критерію оцінки конкурентно спроможності регіону / Регіональна економіка. — 2009, № 3. С. 52–58.
24. *Прогнозування і розробка програм. Методичні рекомендації /* За ред. Бесєдіна В. Ф. — К.: “Науковий світ”, 2000.
25. *Пухир С. Т.* Досвід стратегічного планування на регіональному рівні (на прикладі Львівської області). / Регіональна економіка. — 2004, № 2. — 26 с.
26. *Регіональная экономика. Учебник.* // Под ред. проф. Видяпина. — М.: Инфра, 2009.
27. *Регіональні суспільні системи. Монографія.* // Відповід. ред. Л. К. Семів. — Львів, 2007.
28. *Семинюченко В. П.* Новий регіоналізм. — К.: Наукова думка, 2005.
29. *Сторонянська І.* Оцінка асиметрії соціально-економічного розвитку регіонів України та обґрунтування пріоритетів державної регіональної політики / Регіональна економіка, 2006, № 4. — С. 101–111.
30. *Трансформація структури господарства України: регіональний аспект /* За ред. Г. В. Балабанові. — К., 2003.

## СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

### Основна

1. *Жук М. В.* Регіональна економіка. Підручник. — К., 2008. — 415 с.
  2. *Іщук С. І.* Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка. Навч. посіб. — К., 2006. — 283 с.
  3. *Лишчиленко В. І.* Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка. Навч. посіб. — К., 2006. — 324 с.
  4. *Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З.* Регіональна економіка. Навч. посіб. — Львів, 2009. — 635 с.
  5. *Олійник Я. Б., Заблоцький С. П.* Регіональна економіка. Навч. посіб. — К., 2008. — 440 с.
  6. *Розміщення продуктивних сил України.* Навч. посіб. / під ред. С. І. Дорогунцова, Ю. О. Пігуренка, Я. Б. Олійника. — К., 2000. — 364 с.
  7. *Стеченко Д. М.* Розміщення продуктивних сил і регіоналістика. — К., 2002. — 396 с.
- Додаткова*
8. *Богорад О. Д., Тевелев О. М. і ін.* Регіональна економіка. Словник-довідник. — К., 2004.
  9. *Беленький П., Мікула Н.* Зовнішньоекономічна діяльність регіонів (Регіональна політика: методологія, методи, практика). // Монографія за ред. М. І. Долішнього. — Львів, 2001.
  10. *Герасимчук З. В.* Регіональна політика сталого розвитку: методологія формування, механізми реалізації. // Монографія. — Луцьк: Надстир'я, 2001.
  11. *Гранберг А. Г.* Основи регіональної економіки. — М., 2000.
  12. *Губський Б.* Конкурентоспроможність економіки України. — К., 2004.
  13. *Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети.* // Монографія за ред. З. М. Варналя. — К., 2007.
  14. *Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року.* Затв. пост. № 1001 КМУ від 21 липня 2006 року.
  15. *Дорошенко Л. С.* Система отраслей народного хозяйства. Конспект лекцій. — К.: МАУП, 1998.
  16. *Економічний енциклопедичний словник.* У 2-х т. — Львів, 2006.

## ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН дисципліни “РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА”

Номер теми	Назва змістового модуля і теми
1	2
	<b>Змістовий модуль I. Теоретичні засади регіональної економіки</b>
1	Предмет, методологічні основи та завдання дисципліни “Регіональна економіка”
2	Закони, закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил
3	Економічне районування та територіальна організація господарства
4	Сутність, мета та завдання регіональної політики
	<b>Змістовий модуль II. Найважливіші чинники формування та розвитку регіональної економіки</b>
5	Населення та трудо-ресурсний потенціал України
6	Природно-ресурсний потенціал
7	Науково-технічний і виробничий потенціал
	<b>Змістовий модуль III. Господарський комплекс України, його структура та трансформація в ринкових умовах</b>
8	Економіка України, як єдиний народногосподарський комплекс та його реструктуризація в умовах ринку
9	Міжгалузеві комплекси. Їх сутність, структура та значення
10	Еколого-економічна характеристика Донецького регіону
11	Еколого-економічна характеристика Придніпровського регіону
12	Еколого-економічна характеристика Східного регіону
13	Еколого-економічна характеристика Центрального регіону
14	Еколого-економічна характеристика Поліського регіону
15	Еколого-економічна характеристика Подільського регіону
16	Еколого-економічна характеристика Карпатського регіону
17	Еколого-економічна характеристика Причорноморського регіону

1	2
<b>Змістовий модуль IV. Сучасні проблеми розвитку регіональної економіки та зовнішньоекономічні зв'язки регіонів України</b>	
18	Сталий розвиток регіональної економіки та його потенціал
19	Конкурентоспроможність та інвестиційно-інноваційний розвиток регіонів
20	Зовнішньоекономічні зв'язки регіонів України
Разом годин: 108	

**ЗМІСТ**  
*дисципліни*  
**“РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА”**

**Змістовий модуль I. Теоретичні засади регіональної економіки**

**Тема 1. Предмет, методологічні основи та завдання дисципліни “Регіональна економіка”**

Предмет дисципліни “Регіональна економіка” та рівні його вивчення. Елементи просторової організації продуктивних сил, як об’єкти регіональної економіки.

Поняття про методи і методологічні основи курсу “Регіональна економіка”. Діалектичний метод як реальна логіка творчого мислення.

Сутність системного підходу до вивчення розвитку продуктивних сил. Системний аналіз в дослідженнях територіальної організації господарства.

Головні завдання дисципліни “Регіональної економіки”.

Основні етапи становлення та розвитку науки про розміщення продуктивних сил і регіональну економіку. Наукові ідеї Й. Тюнена, А. Вебера, А. Гетнера, А. Льоша, В. Крісталлера.

Удосконалення методологічних основ регіоналізації економіки в працях В. Вернадського, О. А. П. Ващенко, К. Воблого, С. Дорогунцова, М. Долішнього, Б. Данилишина, Ф. Заставного, М. Паламарчука, М. Пістуна, Ю. Пітюренка, В. Поповакіна, О. Шаблія.

Концепція сталого (збалансованого) розвитку регіональної економіки.

*Література [4; 5; 16; 26]*

67. Рекреаційні ресурси Карпатського регіону як основа для формування і розвитку оздоровчо-туристичного комплексу.
68. Приоритетні напрями соціально-економічного розвитку Карпатського економічного регіону.
69. Значення Причорноморського економічного регіону в розвитку економіки країни.
70. Особливості галузевої структури господарства Причорноморського економічного району та фактори, що її визначають.
71. Зовнішньоекономічна діяльність України в умовах ринку.
72. Основні фактори розвитку зовнішньоекономічної діяльності.
73. Види і форми економічних зв'язків України с країнами СНД.
74. Форми міжнародної економічної інформації.
75. Характеристика експортного потенціалу України.
76. Характеристика транзитного потенціалу України.
77. Значення транзитного потенціалу в розвитку економіки країни.
78. Поняття економічний простір і його основні характеристики.
79. Показники, що характеризують кількісні параметри економічного розвитку регіону.
80. Методика комплексної оцінки економічного зростання в регіоні.
81. Поняття “конкурентно спроможність регіону”. Фактори, що її зумовлюють.
82. Сутність і складові регіонального інвестиційного клімату.
83. Регіональні відмінності інвестиційного клімату в Україні.
84. Сутність інноваційної моделі сталого розвитку економіки.
85. Інноваційний потенціал регіону та його роль в підвищенні конкурентно здатності.
86. Регіональна інноваційна система. Її типи.
87. Характеристика конкурентних переваг окремих регіонів України.
88. Сучасні теорії розвитку регіональної економіки.
89. Моделювання і прогнозування розвитку регіону.
90. Методи, принципи і структура управління регіональним розвитком.

44. Сутність міжгалузевих комплексів. Об'єктивний характер їх формування.
45. Типи міжрегіональних комплексів і їх характеристика.
46. Інтеграційні процеси в економіці та їх роль в регіональній політиці.
47. Методологічні основи регіональної економіки.
48. Основні передумови регіонального розвитку.
49. Економічна система регіону як ланка єдиного господарського комплексу країни.
50. Диференціація регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку.
51. Значення Донецького економічного регіону в розвитку економіки України.
52. Характеристика територіальної та галузевої структури економіки Донецького регіону.
53. Екологічні проблеми Донецького регіону та шляхи їх вирішення.
54. Місце і роль Придніпровського економічного регіону в економіці країни.
55. Характеристика демографічної ситуації в Придніпровському регіоні.
56. Науково-технічний потенціал Придніпровського регіону.
57. Виробничий потенціал Придніпровського регіону.
58. Особливості галузевої структури економіки Придніпровського регіону, фактори що її визначають.
59. Екологічні проблеми в Придніпровському регіоні.
60. Місце і роль Східного економічного регіону в економіці країни.
61. Головні проблеми розвитку економіки Східного економічного регіону.
62. Еколого-економічна характеристика Центрального економічного регіону.
63. Особливості територіальної і галузевої структури господарства Полтавського економічного регіону.
64. Порівняльна характеристика зовнішньоекономічної діяльності економічних регіонів.
65. Приоритетні напрями розвитку економіки Подільського економічного регіону.
66. Місце і роль Карпатського економічного регіону в розвитку економіки країни.

## **Тема 2. Закони, закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил**

Сутність економічних законів і закономірностей. Їх об'єктивний характер.  
Закономірність соціальної спрямованості розвитку продуктивних сил.

Закономірність раціонального розміщення виробництва.

Закономірність планованості розміщення продуктивних сил.

Закономірність територіального поділу праці.

Закономірність територіальної концентрації виробництва.

Поняття принципу розміщення продуктивних сил.

Найважливіші принципи: раціонального розміщення виробництва, збалансованості і пропорційності, збереження екологічної рівноваги, обмеженого централізму, вирівнювання рівнів економічного і соціального розвитку регіонів.

Поняття "фактори розміщення продуктивних сил". Основні групи факторів: природно-географічні, демографічні, техніко-економічні, транспортні, соціально-економічні, екологічні.

*Література [1; 2; 4; 7]*

## **Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства**

Сутність економічного районування. Економічне районування як науковий метод територіальної організації народного господарства.

Об'єктивні передумови виділення і розвитку економічних районів. Критерії та принципи економічного районування.

Економічний район, його головні ознаки. Типи економічних районів.

Особливості районування та сучасна мережа економічних районів.

Територіальна структура виробничо-територіального комплексу економічного району. Вдосконалення територіальної організації та структури народного господарства.

*Література [1; 2; 4; 7]*

## **Тема 4. Державна регіональна політика**

Поняття державної регіональної політики. Основні принципи державної регіональної політики.

Сутність принципів субсидіарності, децентралізації, партнерства, програмування, концентрації та адіціоналізму.

Об'єкти і суб'єкти державної регіональної політики. Її важливіші цілі та завдання.

Наукове обґрунтування регіонального розміщення продуктивних сил.

Механізм реалізації державної регіональної політики, його сутність, організаційно-правова база, важелі та елементи.

*Література* [1; 5; 7; 8; 11; 20]

**Змістовий модуль II. Найважливіші чинники формування та розвитку регіональної економіки**

### ***Тема 5. Населення та трудо-ресурсний потенціал України***

Населення як соціально-економічна категорія. Роль населення у розвитку народного господарства України. Демографічна ситуація і демо економічне відтворення робочої сили. Чисельність і розміщення населення.

Зв'язок населення і трудового потенціалу. Відтворення населення, його вплив на трудовий потенціал. Регіональні відмінності відтворення населення і трудового потенціалу.

*Література* [4; 5; 17; 24; 29]

### ***Тема 6. Природно-ресурсний потенціал***

Природно-ресурсний потенціал та його структура. Природні ресурси як матеріально-сировинна база організації виробництва.

Класифікації природних ресурсів.

Забезпеченість України окремими видами природних ресурсів.

Взаємозв'язок між природними ресурсами та розвитком продуктивних сил.

Нерівномірність просторового розподілу природних ресурсів.

Економічна кількість і якісна оцінка природних ресурсів і її практичне значення.

Сутність основних теоретико-методичних підходів до визначення економічної оцінки природних ресурсів та їх представники: Л. Канторович, В. Немчинов, М. Федоренко і інші.

Балансові, промислові, геологічні та прогнозні запаси сировини і палива.

Регіональні відмінності природно-ресурсного потенціалу.

Ресурсозбереження — стратегічний напрям ефективного господарювання.

*Література* [1; 4; 5; 18; 22; 25; 28]

15. Територіальний поділ праці як об'єктивна основа економічного районування.
16. Поняття спеціалізації економіки регіону та її оцінка.
17. Сутність державної регіональної політики, її об'єкти та суб'єкти.
18. Найважливіші завдання державної регіональної політики та шляхи їх вирішення.
19. Регіональні програми, їх структура, завдання, етапи розробки.
20. Організаційно-правова база реалізації регіональної економічної політики.
21. Спеціальні (вільні) економічні зони — один із засобів реалізації регіональної економічної політики.
22. Прикордонне співробітництво та основні фактори його організації.
23. Економіка України як єдиний народногосподарський комплекс.
24. Сутність структури економіки, її види та елементи.
25. Регіональні особливості галузевої структури економіки.
26. Поняття “реструктуризація” регіональної економіки та її особливості в умовах ринку.
27. Фактори, що обумовлюють необхідність реструктуризації регіональної економіки.
28. Поняття “природно-ресурсний потенціал території”. Його структура.
29. Класифікації природних ресурсів.
30. Методичні підходи до економічної оцінки природних ресурсів.
31. Особливості регіональної політики в розвинутих країнах (Японія, Канада, США та ін.).
32. Методи управління регіональним розвитком.
33. Принципи управління регіональним розвитком.
34. Регіональна політика країн Західної Європи.
35. Роль населення в розвитку народного господарства України.
36. Чисельність та територіальне розміщення населення.
37. Регіональні особливості відтворення населення.
38. Міграція населення, причини та види міграції.
39. Особливості формування та розселення населення.
40. Трудо-ресурсний потенціал території та його ознаки.
41. Формування регіональних ринків праці.
42. Типи регіональних ринків праці та їх характеристики.
43. Регіональні особливості зайнятості населення.



## **МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ**

Контрольна робота виконується на аркушах паперу формату А-4 обсягом 12–15 сторінок.

Структурно контрольна робота має включати:

- вступну частину (1–2 сторінки), в якій розкривається значення даної теми;
- основну частину, яка містить викладення конкретного матеріалу як теоретичного, так і практичного характеру з відповідними коментарями автора;
- заключну частину, де в лаконічній формі (1–1,5 сторінки) робляться висновки з викладеного матеріалу;
- список використаної літератури, який містить 5–7 найменувань, на які даються посилання в тексті.

Контрольна робота оформляється у відповідності з вимогами, підписується студентом і представляється в деканат в установлені терміни.

### **ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ**

1. Предмет та завдання дисципліни “Регіональна економіка”.
2. Сутність регіональної економіки та її функції. Місце регіональної економіки в системі економічних наук.
3. Регіон як об’єкт регіональної економіки та його основні ознаки.
4. Закони та закономірності регіональної економіки.
5. Головні принципи розміщення продуктивних сил.
6. Важливіші фактори розміщення продуктивних сил та механізм їх дії.
7. Вплив науково-технічного прогресу на розміщення виробництва.
8. Сутність і завдання економічного районування. Його практичне значення.
9. Принципи та фактори економічного районування.
10. Характеристика сучасної мережі економічних регіонів.
11. Етапи розвитку науки про економічне районування.
12. Основні положення теорії розміщення сільськогосподарського виробництва Й. Тюнена.
13. Характеристика основних завдань регіональних досліджень.
14. Важливіші методи дослідження регіональної економіки.

## **Тема 7. Науково-технічний і виробничий потенціал**

Сутність науково-технічного потенціалу та його структура.

Особливості розміщення науково-технічного потенціалу.

Характеристика сучасного стану науково-технічного потенціалу в Україні, шляхи його стабілізації та нарощування.

Основні напрями впливу науково-технічного прогресу на розміщення продуктивних сил.

Сутність виробничого потенціалу, його структура та розміщення по території.

Найважливіші причини зниження виробничого потенціалу. Характеристика технічного стану виробничого потенціалу промисловості сільського господарства.

*Література* [3; 4; 5; 11; 12; 25; 29]

## **Змістовий модуль III. Господарський комплекс України, його структура та трансформація в ринкових умовах**

### **Тема 8. Економіка України як єдиний народно-господарський комплекс та його реструктуризація**

Економіка України як єдиний народно-господарський комплекс.

Поняття економічного простір, його основні параметри. Конструктивні гарантії єдності економічного простору.

Основні елементи господарського комплексу. Матеріальне виробництво і виробництво послуг.

Структура економіки, її сутність та поняття. Соціально-економічна, організаційно-економічна, виробничо-технологічна структури економіки. Їх характеристика.

Основні пропорції, що характеризують структуру виробництва: відтворювальні, галузеві, територіальні, зовнішньоекономічні.

Регіональні особливості галузевої структури економіки.

Реструктуризація регіональної економіки в умовах ринку. Види та методи реструктуризації.

*Література* [3; 4; 15]

### **Тема 9. Міжгалузеві комплекси. Їх сутність, структура та значення**

Сутність поняття “міжгалузевий комплекс”. Найважливіші чинники формування міжгалузевих комплексів.

Поняття: “народногосподарський міжгалузевий комплекс, міжгалузевий територіальний комплекс, регіональний міжгалузевий комплекс, локальний міжгалузевий комплекс.

Характеристика міжгалузевих комплексів: паливно-енергетичного, гірничо-металургійного, машинобудівного, комплексу хімічних та нафтохімічних виробництв, будівельного, агропромислового, комплексу з виробництва товарів народного споживання.

Процеси інтеграції на підвищення ролі регіонів. Поняття “оптимум”. Парето, ядро, економічна рівновага, їх роль в системному аналізі міжрегіональних взаємодій.

*Література* [2; 3; 4; 7; 8; 16]

#### **Тема 10. Еколого-економічна характеристика Донецького регіону**

Місце і роль Донецького регіону в розвитку економіки країни.

Характеристика природно-ресурсного, науково-технічного, виробничого та трудо-ресурсного потенціалу регіону.

Територіальна і галузева структура господарства регіону.

Інвестування економіки регіону. Зовнішньоекономічна діяльність. Екологічна ситуація в регіоні.

Проблеми та напрями розвитку і розміщення продуктивних сил регіону.

*Література* [2; 4; 7; 23; 25]

#### **Тема 11. Еколого-економічна характеристика Придніпровського регіону**

Місце і роль Придніпровського економічного регіону в економіці країни.

Характеристика природно-ресурсного, виробничого, науково-технічного демографічного, трудового потенціалів.

Територіальна і галузева структура господарства регіону.

Зовнішньоекономічна діяльність. Екологічна ситуація.

Проблеми та напрями розвитку і розміщення продуктивних сил.

*Література* [2; 4; 7; 23; 25]

#### **Тема 12. Еколого-економічна характеристика Східного регіону**

Місце і роль Східного регіону в економіці країни.

Характеристика природно-ресурсного потенціалу: мінерально-сировинні, земельні, водні, лісові, рекреаційні ресурси.

10. Державна регіональна політика, її завдання та інструменти реалізації.

11. Спеціальні (вільні) економічні закони як засіб реалізації регіональної політики.

12. Міжрегіональне і транскордонне співробітництво як інструмент реалізації регіональної політики.

13. Регіональні особливості галузевої структури економіки.

14. Природно-ресурсний потенціал регіональної економіки.

15. Демографічний потенціал регіональної економіки.

16. Регіональні особливості відтворення населення.

17. Диференціація регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку.

18. Регіональна політика країни Західної Європи.

19. Конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість регіону.

20. Економічне обґрунтування територіальної організації господарства.

21. Міжгалузеві комплекси: особливості їх формування та аналізу.

22. Еколого-економічна характеристика економічного регіону (за вибором студента).

23. Аналіз діяльності територіального міжгалузевого комплексу (за вибором студента).

24. Основні стратегічні напрями регіонального розвитку на період до 2015 року.

25. Оцінка інвестиційного потенціалу регіону.

26. Регіональні програми та методика їх розробки.

27. Екологічна оцінка господарської діяльності.

28. Економічний механізм управління природокористуванням.

29. Регіональні особливості експортного потенціалу України.

30. Основні напрями зовнішньоекономічної діяльності регіонів України.

Сутність поняття інвестиційний клімат. Складові регіонального інвестиційного клімату.

Інвестиційна привабливість регіону як складова інвестиційного клімату.

Інвестиційний потенціал та його складові: ресурсно-сировинний, трудовий, інноваційний, інституційний, інфраструктурний, фінансовий, споживчий потенціали.

Характеристика інвестиційного клімату в Україні.

Інноваційна модель сталого розвитку економіки. Регіональна інноваційна система. Управління інноваційною політикою.

*Література [1; 12; 20; 21; 23]*

### **Тема 20. Зовнішньоекономічні зв'язки регіонів України**

Зовнішня економічна діяльність України в умовах ринку.

Стратегічні напрями діяльності держави щодо стабілізації та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків.

Економічні зв'язки України з країнами СНД.

Зміст і форми міжнародної економічної інтеграції.

Економічна інтеграція України в європейську та світову структуру.

Експортний потенціал України та її регіонів. Можливості реалізації експортного потенціалу на світовому ринку.

Транзитний потенціал України та його значення для розвитку регіональної економіки.

*Література [4; 8; 13; 14]*

### **ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ**

1. Становлення та розвиток науки про розміщення продуктивних сил і регіональну економіку.
2. Сучасні напрями наукових досліджень регіональної економіки.
3. Основні закони розвитку регіональної економіки.
4. Людський чинник в розвитку регіональної економіки.
5. Природно-ресурсна основа регіональної економіки.
6. Сучасні форми регіонального розвитку продуктивних сил.
7. Вплив науково-технічного прогресу на розміщення продуктивних сил.
8. Економічне районування як науковий метод територіальної організації господарства.
9. Сучасна мережа економічних регіонів.

Демографічний і трудо-ресурсний потенціал.

Науково-технічний потенціал. Виробничий потенціал.

Територіальна і галузева структура господарства регіону. Промисловість, сільське господарство, транспортна система. Зовнішньоекономічні зв'язки. Соціальна сфера.

Особливості екологічної ситуації в регіоні.

Проблеми в розвитку економіки регіону та пріоритетні напрями їх розв'язання.

*Література [2; 4; 7; 23; 25]*

### **Тема 13. Еколого-економічна характеристика Центрального регіону**

Місце і роль Центрального регіону в економіці країни.

Особливості природно-ресурсного потенціалу. Забезпеченість регіону мінерально-сировинними, водними, лісовими, рекреаційними ресурсами.

Характеристика населення, його структури та розселення.

Трудо-ресурсний потенціал.

Науково-технічний та виробничий потенціал.

Територіальна та галузева структура господарства регіону.

Екологічні проблеми регіону.

Проблеми та напрями розвитку і розміщення продуктивних сил.

*Література [2; 4; 7; 23; 25]*

### **Тема 14. Еколого-економічна характеристика Поліського регіону**

Структура Поліського економічного регіону, його місце і роль в економіці України.

Характеристика природно-ресурсного потенціалу.

Науково-технічний і виробничий потенціал. Населення і трудовий потенціал.

Важливі галузі господарства регіону. Особливості розвитку сільського господарства і харчової промисловості.

Соціальна сфера.

Екологічні проблеми регіону.

Основні напрями соціально-економічного розвитку регіону.

*Література [2; 4; 7; 23; 25]*

### **Тема 15. Еколого-економічна характеристика Подільського регіону**

Характеристика соціально-економічного розвитку Подільського економічного регіону та його місце в економіці країни. Особливості природно-ресурсного потенціалу, його оцінка. Демографічний і трудово-ресурсний потенціал регіону. Науково-технічний та виробничий потенціал регіону. Важливіші чинники, що визначають територіальну і галузеву структуру господарств.

Рівень зовнішньоекономічної діяльності регіону.

Оцінка розвитку соціальної сфери. Екологічні проблеми в регіоні, причини їх виникнення та шляхи розв'язання.

Приоритетні напрями розвитку економіки регіону на перспективу.  
*Література* [2; 4; 7; 23; 25]

### **Тема 16. Еколого-економічна характеристика Карпатського регіону**

Місце і роль Карпатського економічного регіону в розвитку економіки країни. Внутрішньорегіональні відмінності в спеціалізації економіки.

Характеристика природно-ресурсного потенціалу регіону.

Роль рекреаційних ресурсів в розвитку сфер прикладання праці.

Демографічний, трудовий потенціал та особливості розселення населення.

Науково-технічний та виробничий потенціал.

Особливості територіальної та галузевої структури господарства регіону.

Участь регіону в зовнішньоекономічній діяльності.

Розвиток соціальної сфери.

Характеристика екологічної ситуації.

Проблеми та напрями розвитку і розміщення продуктивних сил регіону.

*Література* [2; 4; 7; 23; 25]

### **Тема 17. Еколого-економічна характеристика Причорноморського регіону**

Загальна характеристика соціально-економічного розвитку регіону.

Місце і роль Причорноморського регіону в розвитку економіки країни.

Оцінка природно-ресурсного потенціалу.

Особливості демографічної ситуації в регіоні.

Характеристика виробничого і трудового потенціалу.

Галузева структура економіки регіону та фактори, що її визначають. Регіональні відмінності структури.

Екологічні проблеми в регіоні, шляхи їх вирішення.

Проблеми соціально-економічного розвитку регіону.

Приоритетні напрями розвитку та розміщення продуктивних сил.

*Література* [2; 4; 7; 23; 25]

### **Змістовий модуль IV. Сучасні проблеми розвитку регіональної економіки та зовнішньоекономічні зв'язки регіонів України**

#### **Тема 18. Сталій розвиток економіки регіону та його потенціал**

Сталій розвиток як паритетність відносин у тріаді “людина-господарство-природа”.

Основні умови забезпечення сталого розвитку.

Складові сталого розвитку: сталій соціальний розвиток, сталій економічний розвиток, сталій екологічний розвиток.

Економічний потенціал сталого розвитку та його елементи: просторово-економічний, природно-ресурсний, еколого-економічний, соціально-економічний потенціали.

Поняття “еколого-економічна система”.

Методика економічної оцінки території.

Основні показники еколого-економічного та соціально-економічного потенціалів сталого розвитку регіонів.

*Література* [1; 10; 18]

#### **Тема 19. Конкурентоспроможність та інвестиційно-інноваційний розвиток регіонів**

Поняття конкурентоспроможності економіки. Основні фактори конкурентоспроможності: людські ресурси, їх кваліфікація, наука і технології, фінансові ринки і послуги, інфраструктура бізнесу, інтернаціоналізм, підприємства (фірми), галузі, регіони.

Конкурентоспроможність регіонів. Абсолютні та відносні переваги території. Загальні та специфічні фактори, що визначають переваги регіону.